

مطالعه پدیدار شناسانه چالش‌ها و راهکارهای ارزشیابی از آموخته‌های دانش‌آموزان در دوران کرونا^۱

بهجت نجاری^۱، فرانک موسوی^۲

چکیده

هدف از پژوهش حاضر شناسایی چالش‌ها و راهکارهای ارزشیابی از آموخته‌های دانش‌آموزان در دوران کرونایی از دیدگاه معلمان در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۹۹ می‌باشد. پژوهش حاضر از نوع روش کیفی و از نظر ماهیت پژوهش از نوع پدیدارشناسی اکتشافی است و داده‌ها به شکل مصاحبه نیمه ساختار یافته گردآوری شده است. جامعه آماری شامل کلیه معلمان مرد و زن آموزش و پرورش شاغل در سه ناحیه شهرستان کرمانشاه بوده و انتخاب نمونه نیز به شکل هدفمند به تعداد ۷۰ نفر و جمع‌آوری داده‌ها تا مرحله اشباع نظری انجام گرفته است. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد که، مهمترین شیوه ارزشیابی آموزش غیر حضوری دانش‌آموزان در دوران شیوع ویروس کرونا را می‌توان به امتحان حضوری (در صورت مجوز ستاد کرونا) با رعایت فاصله گذاری اجتماعی، امتحان کتبی مجازی از طریق گوگل فرم، آداب کانکت، امتحان شفاهی مجازی و پرسش و پاسخ شفاهی در حین تدریس از طریق آداب کانکت و نرم افزارهای مرتبط، ارائه‌های کلاسی در بستر سامانه‌های مجازی، پوشه الکترونیکی (مجموعه تکالیف ترم شامل کار عملی، حل تمرین، مقاله، و غیره) و ارزشیابی چندگانه (تلفیقی) دسته بندی کرد و مهم ترین چالش مرتبط به آن نیز امکان تقلب و ارسال پاسخ‌ها از طریق شبکه مجازی برای یک یا چند نفر از دوستان و یا حتی کل کلاس بوده است. از دیدگاه مصاحبه کنندگان به طور کامل مشخص و مورد بررسی قرار گرفت.

واژگان کلیدی: ارزشیابی، دانش‌آموزان، معلمان، کرونا

^۱. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران

^۲. دانشیار گروه مدیریت آموزشی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران. نویسنده مسئول

مقدمه

همه گیری ویروس جدید کرونا (کووید-۱۹)، به عنوان یک سندرم شدید حاد تنفسی که دسامبر ۲۰۱۹ پدیدار شد، به عنوان تهدیدی برای سلامتی و زندگی میلیون ها نفر در سراسر دنیا تلقی می شود (گارفین و همکاران^۳، ۲۰۲۰). استرس ناشی از این بیماری و اثرات مخرب روانی اجتماعی آن سلامت، بهزیستی روانی و سازگاری همه گروه های سنی را نیرتحت الشعاع قرار داده است. علاوه بر قرنطینه، آثار مخرب استرس ناشی از احتمال ابتلا به بیماری های واگیر، دانش آموزان را مانندگروه های سنی دیگر درگیر می کند (رابین و وسلی^۴، ۲۰۲۰). بنابراین با توجه به شیوع ویروس کرونا و لزوم جلوگیری از انتشار آن تعطیلی کلاس های حضوری دانشگاه ها در ایران، بحث ادامه تدریس در دانشگاه ها به صورت آنلاین شد. آموزش آنلاین و کلاس الکترونیکی که تا حال حاضر در دانشگاه های ایران مورد توجه قرار نگرفته بود، اکنون در نقطه توجه همگان قرار گرفته است. همگام با این رویدادها، دانشگاه ها به فکر راه اندازی سامانه های آموزش مجازی برای دانشجویان خود شدند و کلاس های ترم جاری را در بسترسامانه های آموزش مجازی پیش بردند. اما نکته ای که اکنون حایز اهمیت است بحث ارزشیابی از آموخته های دانشجویان و چالش ها و راهکارهای آن در بستر فضای مجازی است. بر اساس پژوهش ها، مهمترین شیوه های ارزشیابی فراگیران در یادگیری الکترونیکی عبارتند از آزمون ها (کتبی شفاهی عملی چند گزینه ای، پاسخ صحیح غلط و غیره)، پروژه ها، کارپوشه الکترونیکی، چت و گروه های مباحثه آنلاین، مصاحبه، ارزشیابی تلفنی، ارتباط همزمان صوتی و تصویری، سنجش توسط همتایان مقاله نویسی، تکالیف گروهی مشترک، خود ارزشیابی، تکالیف کتب و پست الکترونیکی (عباسی کسانی، ۱۳۹۸).

آموزش و پرورش در ابتدا آموزش های مکمل را از طریق شبکه آموزش در راستای استمرار فعالیت های یادگیری برای دانش آموزان آغاز کرد تا آموزش در کشور تعطیل نباشد. تحمیل آموزش آنلاین به دانش آموزان در ایام قرنطینه به عنوان راهکاری برای مهار بیماری کرونا مشکلاتی را در حوزه آموزشی برای آنان به وجود می آورد، این مشکلات آموزشی شامل حضور شناختی و حضور اجتماعی ضعیف یادگیرندگان در فرآیند آموزش آنلاین، تدریس حضوری ضعیف و مشکلات طراحی برنامه آموزشی آنلاین در معلمان است (ابوالمعالی الحسینی، ۱۳۹۹). این مشکلات چالش های فراوانی را در ارزشیابی از آموخته های دانش آموزان به وجود آورده و مستلزم ارائه راهکارهایی جامع و هدفمند برای برون رفت از این موقعیت می باشد. ارزشیابی از آموخته های دانش آموزان یکی از عناصر مهم برنامه درسی است که در مرحله طراحی و تولید برنامه درسی درباره نوع و نحوه اجرای آن تصمیم گیری و به معلم پیشنهاد می شود. هدف ارزشیابی به طور عمده به شناسایی نقاط ضعف و قوت دانش آموزان و ارائه بازخورد به آنها، اصلاح و بازبینی شیوه های تدریس، اصلاح برنامه درسی، ارائه گزارش به ذینفعان و مدیران نظام آموزشی و تهیه داده های مورد نیاز برای تصمیم گیری ها و تعیین نمره های دانش آموزان می شود که از سوی دیگر نیل به یک معلم اثربخش که بتواند تدریس و در نتیجه آموزش و پرورشی اثربخش را عاید سازد، پیشتر خود مستلزم تحقق شرایط و زمینه هایی است که از جمله این شرایط و زمینه ها، رعایت استانداردهای حرفه معلمی است که حضور آنها موجب می شود معلم تمامی همت و توان خویش را به میدان عمل مدرسه و کلاس درس وارد سازد (تقی پور و همکاران، ۱۳۹۶). معلم می

3. Garfin et al

4. Robin and Wesley

تواند با تغییر در طرز تفکر و روش کار خود در زمینه ارزشیابی تحصیلی، آن را در خدمت بهبود یادگیری دانش آموزان قرار دهد. بسیاری از کشورها به بازنگری در نظام ارزشیابی اقدام نموده، به الگوهای جدیدی که دانشمندان برنامه ریزی درسی با عناوین ارزشیابی پویا، ارزشیابی اصیل، ارزشیابی فرآیند محور، ارزشیابی عملکردی، یا توصیفی مطرح ساختند، روی آوردند (حسینی و احمدی، ۱۳۸۵). فقدان چنین مهمی در نظام آموزشی کنونی با توجه به تحولات عظیم در چند سال اخیر اهمیت این مهم را چندین برابر نموده است. بنابراین با توجه مواد ذکر شده مهمترین و اصلی ترین سوال مطرح شده در این پژوهش بررسی چالش ها و راهکارهای ارزشیابی آموخته های دانش آموزان در دوران کرونایی از دیدگاه معلمان می باشند؟ رضایی (۱۳۹۹) در پژوهش با عنوان ارزشیابی از آموخته های دانشجویان در دوران کرونا: چالش ها و راهکارها با تاکید بر عدالت ارزشیابی نشان داد، مهمترین شیوه های ارزشیابی از آموخته های دانشجویان در دوران کرونا: امتحان حضوری (در صورت مجوز مبادی ذیربط)، امتحان کتبی مجازی، امتحان شفاهی مجازی، پرسش و پاسخ شفاهی، ارائه های مجازی، کارپوشه الکترونیکی و ارزشیابی چندگانه (تلفیقی) می باشد. ابوالمعالی الحسینی (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان پیامدهای روانشناختی و آموزشی بیماری کرونا در دانش آموزان و راهکارهای مقابله با آنها به این نتیجه رسید که دانش آموزان در نتیجه بیماری کرونا و قرنطینه، در بعد فردی مشکلات روانشناختی مانند اضطراب، افسردگی، اختلال استرس پس از آسیب، استرس، ناکامی، ترس، خشم، احساس تنهایی و بی حوصلگی را تجربه کرده اند. در بُعد بین فردی، دانش آموزان با مشکلاتی مانند مشکل در ارتباط با اعضاء خانواده، محدودیت ارتباطی با دوستان و معلمان، حمایت های اجتماعی ناکافی، کاهش درآمد خانواده را تجربه کرده اند. در بعد آموزشی مشکلاتی، مانند حضور شناختی و اجتماعی ضعیف دانش آموزان در فرآیند آموزش آنلاین، افزایش بار شناختی، ضعف انگیزه، مشکلاتی در مدیریت زمان، و نگرانی از ارزشیابی شناسایی شد. جمشیدی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان بررسی طرح ارزشیابی توصیفی در اجرا از نظر معلمان، والدین و کارشناسان آموزش و پرورش شهرستان کبودر آهنگ به این مهم دست یافت که اجرای طرح ارزشیابی کیفی- توصیفی از نظر معلمان، والدین و کارشناسان سبب تغییر در رفتار فراگیران، کاهش اضطراب و استرس امتحان و بهبود روابط فراگیر معلم و کارشناسان در حدی متوسط و والدین در حد کمی با تداوم طرح موافق می باشند.

مصیبی اردکانی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی تحت عنوان مشکلات و چالش های آموزش مجازی در دوران شیوع ویروس کرونا در مقطع ابتدایی، نتایج نشان داد که مشکلات آموزش مجازی در دوران شیوع ویروس کرونا، نه تنها متفاوت از مشکلات آموزش حضوری است؛ بلکه، به دلیل عدم آمادگی خانواده ها برای مواجهه با این مشکلات، گستردگی بیشتری نیز نسبت به آموزش های مجازی پیش از این دارند. با در نظر گرفتن این مشکلات، میتوان جهت فراهم کردن زیرساخت های آموزش مجازی و پایه ریزی بستر فرهنگی برای پذیرش آن اقدام کرد به طوری که در آموزش های مجازی بعد از دوران پاندمی نیز مفید واقع شود.

میشرا و همکاران^۵ (۲۰۲۰) در پژوهش خود با عنوان یادگیری و آموزش آنلاین در آموزش عالی در دوران قرنطینه بیماری کرونا ادعان می دارند که کل سیستم آموزشی از سطح ابتدایی تا سطوح آموزش عالی در طول دوره قرنطینه ناشی از بیماری کرونا

⁵ Mishra & et al.

ویروس کرونا نه تنها در هند بلکه در سراسر جهان مختل شده است. داسون و همکاران^۶ (۲۰۲۰) در پژوهش خود با عنوان شناسایی عوامل موثر در ارزشیابی دانشجویان به این نتایج دست یافتند که در تفسیر رتبه بندی ارزشیابی دانشجویان متداول ترین روش ارزشیابی عملکرد اساتید است. این مطالعه عواملی را بررسی می کند که یافته ها رابطه ای بین اندازه کلاس، توزیع نمره و تجربه تدریس با رتبه بندی دانشجویان دانشکده را نشان می دهد که به طور بالقوه باید در هنگام ارزشیابی نمرات ارزشیابی دانش آموزان مورد توجه قرار گیرند. مینز و همکاران^۷ (۲۰۱۸) در یک فراتحلیل به بررسی میزان اثربخشی آموزش حضوری در برابر آموزش الکترونیکی پرداختند، نتایج نشان داد که به طور متوسط دانش آموزان یادگیری آنلاین نسبت به کسانی که به صورت چهره به چهره آموزش دیده بودند وضعیت بهتری داشتند. ولی بهترین عملکرد مربوط به دانش آموزانی بود که آموزش ترکیبی را دریافت کرده بودند. با توجه به موارد ذکر شده هدف بررسی حاضر، مشخص کردن چالش های ارزشیابی از آموخته های دانش آموزان در دوره کرونایی و ارائه راهکارهای کاربردی از دیدگاه معلمان می باشد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر، کیفی و از نظر ماهیت پژوهش از نوع پدیدارشناسی اکتشافی است. و روش گردآوری داده ها از ابزار مصاحبه و به شکل مصاحبه نیمه ساختار یافته بوده است. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی معلمان سه ناحیه آموزش و پرورش شهرستان کرمانشاه بوده است و شیوه انتخاب گروه نمونه در این پژوهش، غیراحتمالی و با استفاده از شیوه های نمونه برداری هدفمند به تعداد ۷۰ نفر انتخاب شده اند (شرکت کنندگان پژوهش شامل آن دسته از معلمانی می باشد که دارای تخصص، تجربه آموزشی، سابقه مطالعاتی از قبیل طرح پژوهشی و ارائه مقاله یا مشاوره و تدریس در زمینه ارزشیابی و آموزش مجازی داشته اند) ابتدا مصاحبه شونده ها به طور کلی در جریان موضوع مصاحبه قرار گرفتند و سپس، نظرها و دیدگاه های خود را درباره سؤالات مصاحبه بیان کردند نمونه گیری نظری تا زمان اشباع داده ها ادامه یافت. برای تجزیه و تحلیل داده های حاصل از انجام مصاحبه، از روش تحلیل مضمون استقرایی استفاده شد. برای اطمینان از روایی و پایایی نتایج تلاش شد با برقراری ارتباط مناسب و جلب اعتماد معلمان در طی مصاحبه، بررسی مداوم داده ها، تجزیه و تحلیل داده ها در اولین فرصت پس از اتمام هر مصاحبه، عودت نتایج مصاحبه به مشارکت کننده ها و استفاده از نظرات اصلاحی آنان و مرور بعضی از مقوله های استخراج شده با تعدادی از شرکت کنندگان برصحت و تأییدپذیری داده های پژوهش افزوده شود. پژوهش با یک سوال کلی شروع شد و با توجه به ماهیت پژوهش که نیمه ساختار یافته است دیگر سوالات با توجه به جواب مصاحبه شونده ها مطرح گردید (بین ۳ الی ۵ سوال) و مصاحبه به شکل تلفنی انجام گرفته است.

^۶. Dawson & et al.

^۷. Means et al

یافته های پژوهش

الف: یافته توصیفی

تجزیه و تحلیل آمار توصیفی در خصوص نمونه های پژوهش به شرح زیر می باشد.

جدول ۱: توصیف ویژگی های جمعیت شناختی نمونه

متغیر	تعداد	درصد	متغیر	تعداد	درصد
جنسیت	زن	۴۳	سابقه خدمت	کمتر از ۲۰ سال	۲۶
	مرد	۲۷		بیشتر از ۲۰ سال	۴۴
سن	کمتر از ۳۰ سال	۱۷	سطح تحصیلات	کارشناسی	۳۸
	بین ۳۰ تا ۴۵ سال	۲۲		کارشناسی ارشد	۲۷
	بیشتر از ۴۵ سال	۳۱		دکتری	۵

ب: نتایج بخش کیفی

در این بخش، نتایج به دست آمده از تحلیل مصاحبه های بخش کیفی ارائه می شود طبق اولین هدف پژوهش، به دنبال یافتن پاسخ برای این سؤال بودیم که چالش های شیوه های ارزشیابی از آموخته های دانش آموزان در دوران شیوع ویروس کرونا شامل چه مواردی می شود؟ همچنین ارائه راهکارهای ارزشیابی، دومین هدف پژوهش بود که با بررسی نظرات شرکت کنندگان در مصاحبه عوامل و مقوله های مرتبط به سوال اول و دوم از دیدگاه مصاحبه شوندگان مشخص و نتایج مرتبط به هر قسمت در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲: چالش ها و راهکارهای ارزشیابی از آموخته های دانش آموزان در دوره کرونایی

ردیف	روش (مقوله ها)	مفاهیم مرتبط به چالش ها	مفاهیم مرتبط به راهکارها
۱	امتحان حضوری (در صورت مجوز ستاد کرونا و وزارت آموزش و پرورش) با رعایت فاصله گذاری اجتماعی	<p>(۱) - افزایش احتمال ابتلا به کرونا (۲) - افزایش هزینه ها برای مردم، دولت و حکومت (۳) - افزایش نارضایتی اجتماعی (۴) - افزایش بی اعتمادی به عملکرد مدارس (۵) - افزایش انتقاد از عملکرد مدارس.</p>	<p>(۱) - برگزاری امتحان ها در یک بازه دو الی سه هفته ای، هر پایه در یک روز همه دروس خود را امتحان دهد و امتحان ها چندگزینه ای باشد. (۲) - دستورالعمل های بهداشتی با دقت رعایت شود و بین امتحان ها فاصله حداقل یک روزه وجود داشته باشد. (۳) - امتحان ها ۱۰ صبح الی ۱۶ عصر برگزار شود. (۴) - در همه دروس و بالاخص دروس محاسباتی درصدی از نمره با سایر روش های غیر حضوری امتحان گرفته شود.</p>
۲	امتحان کتبی مجازی از طریق گوگل فرم، آداب کانکت و غیره	<p>(۱) - امکان تقلب و ارسال پاسخ ها از طریق شبکه های مجازی برای یک یا چند نفر از دوستان و حتی کل کلاس (۲) عدم امکان رصد پاسخگو ممکن است فرد دیگری به جای دانش آموز به سوال ها پاسخ دهد. (۳) - قطع شدن اینترنت، برق و غیره در زمان برگزاری امتحان برای برخی از دانش آموزان. (۴) - عدم ارسال به موقع پاسخ برخی از دانش آموزان به دلیل سرعت پایین اینترنت. (۵) - عدم دسترسی همه دانش آموزان به اینترنت مناسب.</p>	<p>(۱) - در نظر گرفتن زمان اندک برای هر سوال و کاهش احتمال تقلب (ایجاد تنش و اضطراب، تبدیل شدن به آزمون سرعت نه توانایی). (۲) - ارائه هر سوال و سپس ارائه سوال بعدی پس از سپری شدن زمان پاسخ دهی به سوال قبلی و غیره استفاده از آزمون ها در طول سال و به دفعات زیاد (نیاز به صرف زمان و کوشش زیاد). (۳) - ارائه سوال های متفاوت به دانش آموزان مختلف به منظور کاهش احتمال تقلب (ضریب دشواری سوال ها باید نزدیک به هم باشد)</p>
۳	امتحان شفاهی مجازی از طریق آداب کانکت و غیره	<p>(۱) - زمان بر بودن بخصوص برای کلاس های پر جمعیت افزایش خستگی آزمون گر و افزایش احتمال لحاظ کردن نمرات متفاوت به پاسخ های یکسان (۲) - توزیع ناعادلانه پرسش ها میان دانش آموزان. (۳) - فرصت پاسخگویی، فکر کردن و یادآوری مطالب اندک است. (۴) - اضطراب و استرس دانش آموزان در این روش بیشتر است. (۵) - دانش آموز ممکن است به علت نقص بیان از گفتن آنچه می داند واهمه داشته باشد در صورتی که در حضور سایر دانش آموزان صورت بگیرد. (۶) - افرادی که</p>	<p>(۱) - معلمان از قبل بانک سوال مناسب طراحی نموده و از هر دانش آموز سوال های متنوع با ضرایب دشواری مختلف (ساده، متوسط، دشوار) بپرسند. (۲) - ثبت و ضبط پاسخها و استفاده از آن برای نمره دهی به پاسخ های دانش آموزان و همچنین استفاده از آن برای پاسخگویی به انتقادهای اعتراضهای احتمالی دانش آموزان دور از هر گونه اعمال نظر، اغراض شخصی، ارفاق و غیره به پاسخ های دانش آموزان امتیاز داده شود. (۳) - استفاده از ارزشیابی تلفنی (تلفن</p>

<p>ثابت و گوشی همراه) در صورت لزوم(قطع شدن اینترنت و غیره) با خرید بسته های مکالمه کم هزینه</p>	<p>در پایان از آنها سوال می شود، نمرات بهتری کسب می کنند (۷)- ضعف عینیت، اعتبار و پایایی نسبت به امتحانهای کتبی اثرها هاله ای. (۸)- ضعف اینترنت و اختلال در کیفیت صدا و تصویر، هزینه های مربوط به اینترنت، عدم دسترسی به اینترنت برای همه دانش آموزان و به ویژه دانش آموزان مناطق محروم.</p>		
<p>(۱)- معلم به تصادف اسم برخی دانش آموزان را ذکر کند که به سوال پاسخ دهند یا مطالب گفته شده را به زبان خود توضیح دهند(در صورت وصل بودن صدا) یا از طریق چت آنلاین و در بستر مجازی بلافاصله ارسال کنند. (۲)- معلم اسامی دانش آموزان داوطلب و علاقه مند را که بلافاصله پس از سوال اعلام آمادگی می کنند را یادداشت نماید و در صورت عدم پاسخگویی سایرین از مشارکت آنها استفاده کند.</p>	<p>(۱)- زمان بر بودن بخصوص برای کلاس های پر جمعیت. (۲)- ضعف اینترنت و اختلال در کیفیت صدا و تصویر. (۳)- استفاده از این روش برای نمره دهی به دانش آموزان کار ساده ای نیست. (۴)- ایجاد اختلال در تمرکز معلم برای ارائه محتوای آموزشی. (۵)- توزیع ناعادلانه پرسشهای ساده و دشوار میان دانش آموزان. (۶)- فرصت اندک برای پاسخگویی، فکر کردن و یادآوری مطالب ضعف عینیت، اعتبار و پایایی، اثرها هاله ای و غیره.</p>	<p>پرسش و پاسخ شفاهی در حین تدریس از طریق آداب کانکت و غیره</p>	<p>۴</p>
<p>(۱)- به منظور استفاده از این روش در کلاس های پر جمعیت، زمان ارائه هر دانش آموز کوتاه باشد و به خوبی و مطابق با یک برنامه زمانی از پیش تعیین شده ارائه ها کنترل شود. (۲)- صرفا در موارد ضروری از جمله حل مساله، توضیح کارهای عملی، توضیح مراحل حصول اطمینان از عملکرد شخص دانش آموز استفاده شود و در سایر موارد از دیگر روش ها استفاده شود</p>	<p>(۱)- زمان بر بودن بخصوص برای کلاس های پر جمعیت (۲)- ضعف اینترنت و اختلال در کیفیت صدا و تصویر (۳)- عدم کاربرد برای همه دروس (۴)- عدم ارتباط چهره به چهره (۵)- وابستگی بیش از حد به تکنولوژی و اینترنت. (۶)- ایزوله شدن برخی از دانش آموزان و تقویت آنها به نشستن در پای سیستمهای رایانه ای اگر به خوبی اداره نشوند مشکلات زیر را دارند: فاقد جذبه و برانگیزندگی و گاهی خسته کننده هستند و به گواه بسیاری از دانش آموزان برنامه ای می شوند برای پر کردن وقت کلاس و استراحت معلم. (۷)- ارائه های بدون برنامه ریزی لازم و ضعیف شوق و رغبتی در دیگر دانش آموزان برای انجام تحقیقات علمی و ارائه حضوری بر نمی انگیزند باعث هدر دادن زمان کلاس شده و دانش آموزان ارائه را صرفا به خاطر کسب</p>	<p>ارائه های کلاسی در بستر سامانه های مجازی</p>	<p>۵</p>

	نمره انجام می دهند.		
۶	کار پوشه الکترونیکی (مجموعه تکالیف ترم شامل کار عملی، حل تمرین، مقاله، و غیره)	<p>(۱) - امکان تقلب و کپی از سایر دوستان (۲) - عدم امکان رصد پاسخگو ممکن است فرد دیگری به جای دانش آموز تکالیف را انجام دهد. (۳) - زمان بر بودن بخصوص برای کلاسهای پر جمعیت و نیاز به صرف زمان زیاد توسط معلم برای مطالعه و بازخورد به دانش آموزان.</p>	<p>(۱) - ارسال مطالب کارپوشه در هر جلسه برای معلم درس و ارسال یکپارچه همه تکالیف ترم در پایان سال برای معلم مربوطه. (۲) - مطالعه مطالب توسط معلم و ارائه بازخورد کتبی و شفاهی به دانش آموزان در هر جلسه و در پایان سال. (۳) - استفاده از پرسش و پاسخ شفاهی به منظور حصول اطمینان از انجام تکالیف توسط شخص دانش آموز.</p>
۷	ارزشیابی چندگانه (تلفیقی)	<p>(۱) - زمان بر بودن بخصوص برای کلاس های پر جمعیت</p>	<p>(۱) - تقسیم نمره بین روش های مختلف ارزشیابی و اعلام آن به صورت واضح و شفاف به دانش آموزان.</p>

بر اساس جدول بالا مقوله های مرتبط به ارزشیابی آموخته دانش آموزان از دیدگاه جامعه هدف یعنی معلمان شامل: امتحان حضوری، امتحان کتبی مجازی، امتحان شفاهی مجازی، پرسش و پاسخ شفاهی، ارائه های کلاسی در بستر سامانه های مجازی، کار پوشه الکترونیکی و در نهایت ارزشیابی چندگانه (تلفیقی) می باشد و کدهای مرتبط به چالش های ارزشیابی دانش آموزان برای هر یک از مقوله های استخراج شده از دیدگاه مصاحبه کنندگان مشخص و در قسمت دیگر کد های مرتبط به راهکارهای کاربردی در جهت ارزشیابی دقیق تر آموخته های دانش آموزان در شرایط کرونایی نیز مورد بررسی قرار گرفت. با توجه به مصاحبه نیمه ساختار یافته، تحلیل داده ها به شکل تحلیل مضمون انجام گرفت که ۷ مضمون اصلی، ۳۵ مضمون فرعی و مفاهیم مرتبط به هریک از آن ها در جدول بالا مشخص گردید.

بحث و نتیجه گیری

مطالعه حاضر به بررسی چالش ها و راهکاری آموخته دانش آموزان در دوران کرونایی پرداخته است با توجه به اینکه، ارزشیابی یکی از اساسی ترین ارکان آموزش بوده و علاوه بر تسریع در بهبود فرآیندهای آموزشی معلمان در تدریس، منعکس کننده نقش اساسی معلمان در ارزیابی بوده است و از دیرباز نقش مهمی در جامعه انسانی بازی کرده است و به علت نقش مهم و حساس آن، مورد نقد، بررسی و مطالعه فراوانی قرار گرفته است و از جهتی سنجش و ارزشیابی دانش آموزان به عنوان یک عنصر کلیدی و مهم برای اصلاح مدارس، بهبود آموزش و یادگیری به شمار می آید در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفته است. مرور ادبیات پیشینه تحقیق در این زمینه بیانگر این موضوع کلی بود. ارزشیابی و تدریس در بستر فضای مجازی مورد تاکید پژوهشگران قرار گرفته

است به عنوان مثال در پژوهش های داخلی و از منظر ارزشیابی، رضایی (۱۳۹۹) و جمشیدی و همکاران (۱۳۹۸) آموخته ای دانش آموزان را از دیدگاه معلمان، والدین و کارشناسان مورد بررسی قرار داده و از طرفی مصیبی اردکانی (۱۴۰۰) و ابوالمعالی الحسینی (۱۳۹۹) پیامدهای روانشناختی و چالش ها مشکلات تدریس فضای مجازی مورد توجه قرار داده اند. در پژوهش های خارجی نیز اثربخشی آموزش حضوری در برابر آموزش الکترونیکی، مسائل و مشکلات آموزش الکترونیکی و عوامل موثر در ارزشیابی را بطور جداگانه مورد تحلیل و بررسی قرار داده شده است (میشرا و همکاران، ۲۰۱۰، مینز و همکاران، ۲۰۱۸ و داوسون و همکاران، ۲۰۲۰). نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده ها و استخراج کدها از مصاحبه نیمه ساختاریافته مهمترین شیوه های ارزشیابی از آموخته های دانش آموزان در دوران شیوع ویروس کرونا (آموزش غیر حضوری در بستر سامانه های مجازی) مشخص و مهم ترین چالش و راهکارهای مرتبط به هر یک از آنها که به قرار زیر می باشد نیز مورد بررسی قرار گرفت. (۱) - امتحان حضوری (چالش: افزایش احتمال ابتلا به کرونا- راهکار: برگزاری امتحان ها در یک بازه دو الی سه هفته ای). (۲) - امتحان کتبی مجازی از طریق گوگل فرم، آداب کانکت و غیره (چالش: امکان تقلب و ارسال پاسخ ها از طریق شبکه های مجازی برای یک یا چند نفر از دوستان و حتی کل کلاس - راهکار: در نظر گرفتن زمان اندک برای هر سوال و کاهش احتمال تقلب). (۳) - امتحان شفاهی مجازی از طریق آداب کانکت و غیره (چالش: زمان بر بودن بخصوص برای کلاس های پر جمعیت افزایش خستگی آزمونگر و افزایش احتمال لحاظ کردن نمرات متفاوت به پاسخ های یکسان - راهکار: معلمان از قبل بانک سوال مناسب طراحی نموده و از هر دانش آموز سوال های متنوع با ضرایب دشواری مختلف بپرسند). (۴) - پرسش و پاسخ شفاهی در حین تدریس از طریق آداب کانکت و غیره (چالش: زمان بر بودن بخصوص برای کلاس های پر جمعیت - راهکار: معلم به تصادف اسم برخی دانش آموزان را ذکر کند که به سوال پاسخ دهند یا مطالب گفته شده را به زبان خود توضیح دهند یا از طریق چت آنلاین و در بستر مجازی بلافاصله ارسال کنند). (۵) - ارائه های کلاسی در بستر سامانه های مجازی غیره (چالش: زمان بر بودن بخصوص برای کلاسهای پر جمعیت - راهکار: به منظور استفاده از این روش در کلاسهای پر جمعیت، زمان ارائه هر دانش آموز کوتاه باشد و به خوبی و مطابق با یک برنامه زمانی از پیش تعیین شده ارائه ها کنترل شود). (۶) - کار پوشه الکترونیکی (چالش: امکان تقلب و کپی از سایر دوستان - راهکار: ارسال مطالب کارپوشه در هر جلسه برای معلم درس و ارسال یکپارچه همه تکالیف ترم در پایان سال برای معلم مربوطه). (۷) - ارزشیابی چندگانه/ تلفیقی (چالش: زمان بر بودن بخصوص برای کلاسهای پر جمعیت - راهکار: تقسیم نمره بین روش های مختلف ارزشیابی و اعلام آن به صورت واضح و شفاف به دانش آموزان). با توجه به اینکه، آموزش الکترونیکی در واقع آموزش از طریق کامپیوتر، شبکه های کامپیوتری چندرسانه ای و اینترنت است که رشد روزافزون فناوری اطلاعات سهل الوصول گشته است. امروزه از آموزش الکترونیکی به عنوان مهمترین عامل توسعه دهنده فناوری اطلاعات یاد می شود و فعالان در این رشته معتقدند با توجه به گفتار آشنای فناوری با این زبان، این نظام آموزشی محدود به هیچ تخصص، مقطع، سن و دوره های خاص نیست یکی از راه های افزایش رضایت از نظام یادگیری الکترونیکی، بهبود کیفیت خدمات است. کیفیت در آموزش های الکترونیکی، توانمندسازی یادگیرنده است و بسنتگی به انتظارات دانشجویان از مدرسان دوره، فعالیت های یادگیری و رضایت دانشجویان از دوره دارد. برای ارتقای کیفیت آموزش الکترونیکی، برنامه های تامین کیفیت، بایستی شناسایی و اجرا گردند. در این راستا، استانداردهای متنوعی در جهت پاسخ به نیازهای روزافزون آموزش های مجازی توسعه یافته اند (حمزه لو و رحیمی، ۱۳۹۹). از این رو در شرایط فعلی که تمام دنیا تحت تاثیر گسترش و شیوع فزاینده ویروس کرونا قرار گرفته، دولت ها درصدد کم کردن هزینه های آسیب های ناشی از آن بر روی نهادهای خود می باشند. نهاد آموزش و پرورش نیز به عنوان نهادی حیاتی و فراگیر در

سطوح مختلف جامعه با مجازی کردن فرایندهای آموزشی خود، در جهت مقابله با گسترش ویروس کرونا گام های اساسی برداشته است از این جهت، پژوهش حاضر ارزشیابی آموخته های دانش آموزان را از دیدگاه معلمان مورد آسیب شناسی قرار داده و راهکارهای نیز ارائه نموده است که در پژوهش های پیشین کمتر مورد توجه و بررسی قرار گرفته است.

منابع

- ابوالمعالی الحسینی، خدیجه (۱۳۹۹). پیامدهای روان شناختی و آموزشی بیماری کرونا در دانش آموزان و راهکارهای مقابله با آنها. *فصلنامه روان شناسی تربیتی*، ۱۶(۵۵)، ۱۵۷-۱۹۳.
- تقی پور، کیومرث؛ دهقان زاده، حسین؛ نوروزی، داریوش (۱۳۹۶). تحلیل و تبیین جایگاه مدل طراحی آموزش واقع گرا در میان رویکردهای عمده به طراحی آموزشی و چگونگی کاربرد آن در عمل، *نشریه فناوری آموزش و یادگیری* ۳(۱۲)، ۴۷-۱۷.
- حسنی، محمد؛ احمدی، غلامعلی (۱۳۸۶). زمینه یابی اجرای ارزشیابی کیفی - توصیفی در مدارس ابتدایی شهر تهران، *نشریه فصلنامه نوآوریهای آموزشی*، شماره ۲۳، سال ششم، زمستان ۱۳. ۱۲۲-۸۶.
- حمزه لو، زهره؛ رحیمی، سعدا (۱۳۹۹). بررسی کیفیت آموزش و یادگیری در فضای مجازی شاد از نظر دانش آموزان دوره ابتدایی در نیمسال دوم سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ *مجله پیشرفت های نوین در روانشناسی، علوم تربیتی و آموزش و پرورش* ۳(۲۹)، آبان ۱۳۹۹. ۱-۱۴.
- رضایی، علی محمد (۱۳۹۹). ارزشیابی از آموخته های دانشجویان در دوران کرونا: چالش ها و راهکارها. *فصلنامه روان شناسی تربیتی*، ۱۶(۵۵)، ۱۷۹-۲۱۴.
- عباس کسانی، حامد؛ شمس مورگانی، غلامرضا؛ سراجی، فرهاد؛ رضایی زاده، مرتضی (۱۳۹۸). ارزشیابی یادگیرندگان در محیط یادگیری الکترونیکی، *رشد فناوری*، ۱۶(۶۱)، ۳۳-۲۳.
- فضل علی زاده، شهرام؛ محمدپور، آرزو (۱۳۹۶). بررسی طرح ارزشیابی توصیفی در اجرا از نظر معلمان، والدین و کارشناسان آموزش؛ و پرورش شهرستان کبودرآهنگ، *مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی*، ۱۸، ۲۳۸-۲۲۷.
- مصیبی اردکانی، ملیحه؛ رضاپور، میرصالح یاسر؛ بهجتی اردکانی، فاطمه (۱۴۰۰). مشکلات و چالشهای آموزش مجازی در دوران شیوع ویروس کرونا در مقطع ابتدایی، *نشریه آموزشی پژوهی دانشگاه فرهنگیان*، ۷(۲۷)، ۸۰-۶۴.
- مولائی قولنجی، یعقوب (۱۳۹۹). بررسی چالش ها و مشکلات تدریس فضای مجازی در ایام شیوع ویروس کرونا از دیدگاه معلمان، *اولین کنفرانس ملی پژوهش های کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت*، میناب

<https://civilica.com/doc/1116579>

- Dawson , M., DeFranco , A., Jason, D (2020), Are all student evaluation scores created equally? Identifying factors that hospitality administrators should consider when assessing student feedback, *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 26, 1-8.
- Garfin, D. R., Silver, R. C., & Holman, E. A. (2020). The novel coronavirus (COVID-2019) outbreak: Amplification of public health consequences by media exposure. *Health Psychology: Official Journal of the Division of Health Psychology*, 39(5) , 355–357.
- Means, B., Toyama, Y., Murphy, R., Bakia, M., & Jones, K. (2010). Evaluation of Evidence Based Practices in Online Learning: A Meta-Analysis and Review of Online Learning Studies. Monograph. Retrieved February 1, 2014, from [http://www.ed.gov/about/offices/-list/opepd/ppss/reports.html](http://www.ed.gov/about/offices/list/opepd/ppss/reports.html)
- Owston, R., York, D., & Murtha, S. (2013). Student perceptions and achievement in a university blended learning strategic initiative. *The Internet and Higher Education*, 18, 38-46.
- Mishra, Lokanath; Gupta, Tushar; Shree, Abha (2020), Online Teaching-Learning in Higher Education during Lockdown Period of COVID-19 Pandemic. *International Journal of Educational Research Open*. 1. 1-8.
- Rubin, G. J., & Wessely, S. (2020). The psychological effects of quarantining a city. *BMJ (Clinical Research Ed.)*, 308, 313.

Abstract

Studying Phenomenological the Challenges and Evaluation Solutions of Students' Learning in the Corona Era.

The purpose of the present study is to identify the challenges and strategies of evaluating students' learning in the Cronian era from the perspective of teachers in the academic year 1400-99. The present study is of the type of qualitative method and in terms of the nature of the research type of phenomenology and the data is compiled in the form of a semi -structured interview. The statistical population includes all male and female teachers working in three areas of Kermanshah city, and the sample selection has been targeted at 70 people and collecting data to the theoretical saturation stage. The results of data analysis showed that the most important way of evaluating students' non -formal education during the prevalence of the Corona virus can be the in -person exam (if the Corona Staff License) with the social distance, virtual written exam through Google Form, connection customs, virtual oral exams, and oral question and answer during teaching through connection and related software, classroom presentation in the context of virtual systems, electronic folders (semester assignments including practical work, exercise solving, articles, and) And multiple (fusion) evaluation and the most important interesting in it was the possibility of cheating and sending answers through the virtual network for one or more friends or even the whole class. From the perspective of the interviewers was fully specified and examined.

Keywords: evaluation, students, teachers, Corona

